

İKTİSATTA ERKEN YAZILAR

Dr. Gülen ELMAS ARSLAN

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz

İKTİSATTA ERKEN YAZILAR

Dr. Gülen ELMAS ARSLAN

Kitap Editörü: Ertan Akkaş

Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2021 Nisan, Ankara

ISBN No: 978-605-7877-92-5

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Tarcan Matbaacılık Yayın. San.

Sertifika No: 47663

İvedik köy mah. İvedik cad. No: 417/ A

Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0312) 384 34 35

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

İKTİSATTA ERKEN YAZILAR

Dr. Gülen ELMAS ARSLAN

Yazar 1964 Yalincak/Sivas doğumludur. Köy Enstitülü bir babanın dört çocuğundan üçüncüsüdür. Babasının mesleği nedeniyle Anadolu'nun çeşitli illerinde ilk ve orta öğrenimini tamamlamıştır. Liseyi Ankara Başkent Lisesinde, lisans eğitimini Gazi Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Yüksek Okulunda tamamlayıp, aynı üniversitenin İktisat Bölümünde asistan olarak kalmıştır. Yüksek lisansını Hacettepe Üniversitesi, doktorasını Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüleri, İktisat Ana Bilim Dalında tamamlamıştır. Çeşitli dönemlerde İngiltere'de bilimsel çalışmalarda bulunmuştur. Gazi Üniversitesi, Hitit Üniversitesi, Tunceli Munzur Üniversitesinde akademik ve idari görevlerde bulunmuştur. Şimdilerde Ufuk Üniversitesi'nin öğretim üyeleri kadrosunda Profesör Öğretim Üyesi olarak yer almaktadır. Çok sayıda yerli ve yabancı yayını, bilimsel projeleri ve akademik çalışmaları bulunmaktadır. Ankara/2020.

YAZARIN SUNUŞ YAZISI

Bu kitapta yer alan makalelerin hepsi Türkiye Ekonomisine ilişkindir ve bir soruna veya bir gidişatın doğru olmadığına işaret eden makalelerdir. Bu kitap; herhangi bir iktisat politikası tercihindeki yanlıştan kaynaklanan sakıncaları, tehlike çanları çalmadan görelî olarak biraz erken öngörmüş ve kaleme alınmış yazıları içerdiğinden kitabın adı “İktisatta Erken Yazılar” olarak belirlenmiştir.

Ülkemizde genel olarak rüzgâr ne yöne eserse, tartışmalar da bu rüzgârın yönüne uygun olarak şekillenmektedir. Ülkemizde de, bilim çevrelerinde de aykırı söylemler genellikle ya çok cılız kalır ya da ses yeteri kadar duyurulamamaktadır. Bu kitap tam da bu nedenle vücut bulmuştur ve bu kitapla daha önce yapılan bilimsel çalışmaların daha yaygın ve etkin olarak okuyucuya ulaşılması hedeflenmiştir. Bilimsel dergilerde yer alan makaleler genelde yaygın olarak okuyucuya ulaşmamaktadır. Bilimsel dergilerin genelde okuyucu kitlesi bilimsel çevreler olduğu için ve bilimsel çevrelerdeki araştırmacıların da genellikle birbirlerinin makalelerini okuma alışkanlığı çok az olduğu için; bu dergilerdeki makalelerin içindeki bilgiler de genelde sayfaların arasında kaybolan bilgiler olmanın ötesine gidememiştir. Bu nedenle makaleler bu kitapta toplanarak daha fazla okuyucuya ulaşması hedeflenmiştir.

Kitabın adının “İktisatta Erken Yazılar” olmasının nedeninin genelde yazıların öngörülerini yüksek olan yazılar niteliği taşımasından kaynaklı olduğunu vurgulamıştık. Bu anlamda: Elinizdeki kitaptaki yazıların, ya iktisadi hayat içerisinde bir gidişatın ülkeyi ekonomik anlamda nereye götüreceğine işaret eden yazılar olma özelliği gösterdiği ya da atılan yanlış bir iktisadi adımın ne tür sorunlara yol açacağına işaret eden yazılar niteliği taşıdığı kitap okunduğunda yakından gözlenecektir.

Ayrıca kitapta yer alan makalelerin tümünün de; genel popüler, yapay söylemlere aykırı savları olan, bu popüler savları teşhir eden niteliği vardır. Bu nedendir ki, her bölümün girişinde yazının kaleme alındığı dönemdeki gelişmeler ve uygulamanın ne yönüyle makalede eleştiri konusu edildiği kısaca bölüm giriş yazısı olarak yer almaktadır. Böylece yazıların okunurken daha anlamlandırılmasının sağlanması hedeflenmiştir.

Üç bölüm halinde planlanan bu kitapta; ilk bölüm Türkiye’de ekonomik krizin anatomisine ve pandeminin etkilerine ilişkin güncel iki yazıdan oluşmaktadır. Bu anlamda da ilk bölümün başlığı “Türkiye Ekonomisine İlişkin Güncel Yazılar” şeklinde belirlenmiştir. İkinci bölümde “Bölgesel İktisat” alanındaki dört ayrı yazıya yer verilmiştir. Son bölümde ise; Türkiye ekonomisine ilişkin bazı ampirik denemelerden hareketle, zamanında dillendirilmiş olan bir takım politika önermeleri ve politika uyarılarına ilişkin makaleler yer almıştır.

Kitabın okuyucuya yararlı olması dileğiyle iyi okumalar dilerim.

Prof. Dr. Gülen ELMAS ARSLAN

Aralık 2020/Ankara

İÇİNDEKİLER

YAZARIN SUNUŞ YAZISI.....	5
I. BÖLÜM: TÜRKİYE EKONOMİSİNE İLİŞKİN GÜNCEL YAZILAR.....	9
I.1. KÜRESEL KAPİTALİZMİN SANAYİLEŞME STRATEJİSİ “İHRACATA YÖNELİK SANAYİLEŞME STRATEJİSİ” İFLAS MI ETTİ?.....	13
GİRİŞ.....	13
İHRACATA YÖNELİK SANAYİLEŞME STRATEJİSİNİN BAŞARI VE BAŞARISIZLIĞI	14
SONUÇ.....	31
I.2. PANDEMİNİN HATIRLATTIKLARI; EĞİTİM, TARIM VE SAĞLIK.....	35
GİRİŞ.....	35
EĞİTİM.....	36
Anaakım İktisatta Serbest Ticaretin Refah Artırıcı Etkisi.....	38
Gümrük Vergisi Uygulamasının Ekonomik Etkileri: Geometrik Anlatım	38
Gümrük Vergisi Uygulamasının Ekonomik Etkileri: Matematiksel Anlatım	41
Analizin Eleştirisi	43
Tam İstihdamda Serbest Dış Ticaret/ihtisaslaşma Yoluyla Ekonomik Büyüme ve Refah Artışı	44
Analizin Eleştirisi	46
Yukarıdaki iki analizden hareketle “eğitime” ilişkin son söz olarak:	47
TARIM.....	48
Türkiye’de Tarım Sektörü	49
SAĞLIK.....	53
Türkiye’de Sağlık Sektörü.....	54
Peki Türkiye’de sağlık sektörünün pandemi döneminde izlenen avantajları neler olmuştur?.....	55
SONUÇ.....	56
II. BÖLÜM: TÜRKİYE’NİN BÖLGESEL KALKINMA POLİTİKALARINA İLİŞKİN YAZILAR	59
II. 1. CUMHURİYETİN İLANINDAN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE’DE BÖLGESEL POLİTİKALAR	63
GİRİŞ.....	63
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	63
TÜRKİYE’DE BÖLGESEL POLİTİKALAR.....	71
AB-TÜRKİYE İLİŞKİLERİ BAĞLAMINDA BÖLGESEL POLİTİKALAR.....	75

SONUÇ.....	82
II. 2. GAP VE DEVLET.....	89
GİRİŞ.....	89
TÜRKİYE’DE BÖLGELERARASI GELİŞME DÜZEYİ FARKLILIKLARI.....	92
GAP BÖLGESİ.....	95
SONUÇ.....	98
II.3. TÜRKİYE’DE BÖLGESEL POLİTİKALAR, YENİ UYGULAMALAR VE ÖNERİLER	101
GİRİŞ.....	101
BÖLGESEL POLİTİKALAR VE YENİ GELİŞMELER	101
SONUÇ.....	106
II.4. TÜRKİYE AÇISINDAN ‘BÖLGE KALKINMA AJANLARI’ UYGUN BİR TERCİH Mİ? ..	109
GİRİŞ.....	109
TEORİK ÇERÇEVE	109
TÜRKİYE’DE BÖLGESEL POLİTİKA ANLAYIŞINDAKİ DEĞİŞMELER	115
BÖLGE KALKINMA AJANLARI	116
Türkiye’de ne zaman, nasıl gündeme geldi?.....	116
Dünyadaki uygulama örnekleri nasıl?.....	117
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	119
III. BÖLÜM: BAZI UYARI VE ÖNERİ YAZILARI	125
III.1. TÜRKİYE’NİN 1980-1990 ARASI DÖNEMDE REEL DÖVİZ KURU İTHALAT ESNEKLİKLERİ.....	127
GİRİŞ.....	127
ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ	128
ANALİZ SONUÇLARI	129
SONUÇ.....	130
III.2. 1994 YILINA GİRERKEN İTHALAT VE İHRACATIMIZ	133
GİRİŞ.....	133
DIŞ TİCARET DENGESİNE İLİŞKİN	133
SONUÇ.....	136
III.3. DEVALÜASYON VE SEKTÖREL MALİYETLER	137
GİRİŞ.....	137
ÇALIŞMANIN METODU VE KONUNUN ANALİZİ.....	137
SONUÇ.....	141
GENEL DEĞERLENDİRME	143